

Vihreiden vastaukset hallitustunnustelija Rinteen kysymyksiin

Hyväksytty eduskuntaryhmän ja valtuuskunnan yhteiskokouksessa 28.4.2019

Hallitustunnustelija Rinteen kysymykset eduskuntaryhmille

SDP haluaa rakentaa tulevaisuuden Suomea, Eurooppaa ja maailmaa, jotka ovat taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestäviä. Kysymme seuraavat kysymykset selvittääksemme edellytykset yhteisen hallituksen muodostamiseksi. Pyydämme teitä esittämään puolueenne ohjelma-asiakirjojen perusteella kantanne seuraaviin asiakokonaisuuksiin (kohdat 1-8) ja lisäksi vastaamaan asiakokonaisuuksia täsmentäviin yksityiskohtaisempiin kysymyksiin. Lisäksi pyydämme teitä esittämään näkemyksenne sosiaaliturvan uudistamiseen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamiseen (kohdat 9-10).

1. Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi

Ilmaston lämpenemisen hillitseminen 1,5 asteeseen ja kuudennen sukupolven sukupolven pysäyttäminen ovat aikamme tärkeimmät tehtävät. Ne asettavat reunaehdot kaikelle, mitä teemme tulevina vuosikymmeninä. Muut pyrkimykset rakentaa hyvää yhteiskuntaa menettävät merkityksensä, jos epäonnistumme ympäristökriisin ratkaisussa. Tulevan hallituksen on oltava kestävä kehityksen hallitus, jonka kiireellinen velvollisuus on nostaa Suomi tämän haasteen vaatimalle tasolle.

Siirtymästä päästöttömään yhteiskuntaan on tehtävä turvallinen ja oikeudenmukainen. Varmistetaan, että muutoksen hinta jakautuu reilusti: ei maksateta sitä niillä, joilla tekee jo valmiiksi arjessa tiukkaa. (Eduskuntavaaliohjelma, Poliittinen ohjelma)

a. Oletteko sitoutuneet globaalisti ilmaston lämpenemisen pysäyttämiseen 1,5 asteeseen? Oletteko sitoutuneet siihen, että Suomi on hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä ja sen jälkeen nopeasti hiilinegatiivinen?

Vihreät sitoutuu Pariisin sopimuksen mukaisesti pysäyttämään ilmaston lämpenemisen 1,5 asteeseen. Tämän tavoitteen tulee ohjata Suomen politiikkaa kansallisella, EU:n ja kansainvälisellä tasolla. Vihreät tavoittelee hiilineutraalia Suomea vuonna 2030 ja hiilinegatiivisuutta heti sen jälkeen. Tämä edellyttäisi vuoden 2030 päästövähennystavoitteen nostoa 60 %:iin ja hiilinielujen vahvistamista.

Joulukuussa 2018 sovitun kahdeksan puolueen ilmastokannanoton tulee toimia vähimmäistasona seuraavan hallituksen ilmastopolitiikalle, ja kunnianhimoa tulee siitä pikemminkin nostaa. Tulevan hallituksen tehtävä on löytää konkreettiset keinot toteuttaa tavoitteet. (Eduskuntavaaliohjelma, Poliittinen ohjelma, Hiiltä pois ilmakehästä -avaus, Irti fossiilisista -avaus)

b. Millaisia toimenpiteitä ilmastonmuutoksen torjuminen mielestänne edellyttää eri yhteiskunnan osa-alueilla?

Ilmastonmuutoksen torjuminen edellyttää merkittäviä muutoksia energijärjestelmässä, liikenteessä, ruoantuotannossa, rakentamisessa, teollisuudessa ja tavassamme kuluttaa. Päästöjen vähentämisen ohella tulee lisätä energia- ja resurssitehokkuutta ja kasvattaa hiilinieluja.

Tulee laatia tiekartta siitä, kuinka Suomi muutetaan seuraavien vuosikymmenten aikana ilmaston kannalta kestäväksi. Fossiilisille polttoaineille tulee asettaa eräpäivät siten, että kivihillen, turpeen ja lämmitysöljyn energiakäytöstä luovutaan 2020-luvulla, muista 2030-luvun aikana. Energiatehokkuutta pitää parantaa vähintään 40 % vuoden 1990 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Lisäksi tulee panostaa puhtaisiin ratkaisuihin, kuten tuuli, aurinko, kestävä bioenergia, maalämpö, hukkalämmön talteenotto, älyverkot ja energian varastointi. Energiantuotantoa tulee ohjata ei-polttoon perustuviin teknologioihin ja käyttää bioenergiaa vain ilmaston ja monimuotoisuuden kannalta kestävässä rajoissa.

Ympäristölle haitallisten tukien alas ajamiseksi tai uudelleen kohdentamiseksi on tehtävä suunnitelma. Tukia tulee suunnata päästöttömien ja hiiltä sitovien ratkaisuiden kehittämiseen ja käyttöönottoon. Haitallisimmat, kuten päästökaupunkompensaatio ja turpeen verotuki, tulisi lakkauttaa jo tällä vaalikaudella.

Tavoitteeksi tulee asettaa päästötön henkilöliikenne vuoteen 2040 mennessä. Henkilöautoliikenteen tarvetta tulee vähentää panostamalla toimivaan joukkoliikenteeseen ja kävelyyn ja pyöräilyyn. Liikenteen päästöjä voidaan vähentää sähköistämällä, biokaasun tuotantoa ja liikennekäyttöä lisäämällä ja ohjaamalla biopolttoaineet ensisijaisesti raskaaseen ja lentoliikenteeseen. Lopetetaan uusien fossiilisia polttoaineita käyttävien polttomotorien henkilöautojen myynti vuoteen 2030 mennessä. Myös rataverkon uudistamisesta tulee tehdä pitkän aikavälin ohjelma. Lisäksi käyttöön voidaan ottaa päästöperusteinen lentovero.

Hiilinielujen kasvattamiseksi ja hiilivarastojen suojelemiseksi metsissä, soilla ja maataloudessa tarvitaan johdonmukainen suunnitelma. Suurten hankkeiden, kuten tehtaiden, ympäristölupamenettelyissä tulisi ottaa käyttöön elinkaaren mittainen ilmastovaikutusten arviointi. Metsänomistajia ja maatalousyrittäjiä voitaisiin kannustaa hiilensidontaan uusilla politiikkatoimilla.

Verotuksen painopistettä tulee siirtää työn verotuksesta kuluttamisen ja ympäristöhaittojen verotukseen ja teollisuuden vähähiilisyttä tukea (ks. lisää vastaus 4a).

Suomen tulee EU:ssa ajaa vuoden 2030 päästövähennystavoitteen nostoa 1,5 asteen tavoitteen mukaiseksi, päästökaupan kiristämistä sekä kunnianhimoisia kestävyyskriteereitä mm. bioenergialle ja liikennepolttoaineille. Päästökauppatulot tulisi ohjata kehitysmaiden ilmastorahoitukseen ja rahoituksen taso nostaa vastaamaan Suomen osuutta Pariisin sopimuksen ilmastorahoitusvastuusta. (Eduskuntavaaliohjelma, Poliittinen ohjelma, Vihreä tulevaisuusbudjetti, Hiiltä pois ilmakehästä -avaus, Irti fossiilisista -avaus, Talouden ja työllisyyden tiekartta)

c. Mitkä näette keskeisinä keinoina luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi ja parantamiseksi?

Luonnon monimuotoisuuden hupeneminen on välttämätöntä pysäyttää. Luonnonsuojelun rahoitukseen tarvitaan suuren kokoluokan lisäys, 100 miljoonaa euroa vuodessa. Etelä-Suomen metsien suojeluohjelma METSO tulee saattaa valmiiksi vuoteen 2025 mennessä. Muita keinoja ovat esimerkiksi kansallispuistoverkon laajentaminen, valtion vanhojen tai muuten arvokkaiden metsien muuttaminen suojelualueiksi ja Metsähallituksen Luontopalveluiden resurssien vahvistaminen.

Talousmetsissä tarvitaan nykyistä tehokkaampaa monimuotoisuuden suojelua. Metsähakkuita on pienennettävä ilmaston ja monimuotoisuuden kannalta kestäväälle tasolle. Metsänhoidossa siirrytään erityisesti valtion mailla kohti jatkuvan kasvatuksen menetelmää, ja metsälakia ja KEMERA-tukia uudistetaan tukemaan luonnon monimuotoisuutta. Samalla lasketaan Metsähallituksen tuottotavoitetta.

Soidensuojelun täydennysohjelma tulee toteuttaa täysimääräisenä. Lisäksi tarvitaan soiden, kosteikkojen ja lintuvesien ennallistamista. Tavoitteeksi tulisi ottaa 200 000 ojitetun suohehtaarin ennallistaminen. Toteutetaan kattava ja tarkka Suomen luontotyyppien inventointi ja suojellaan uhanalaisimmat luontotyypit luonnonsuojelulain nojalla. Lisätään uhanalaisten lajien suojelua.

Luonnonvaraisista vaelluskalakannoistamme on jäljellä vain rippeet. Vesilakia pitää uudistaa siten, että vahvistetaan vaelluskalakantoja ja edistetään vaellusesteiden poistamista. Kalatalousveloitteet tulisi lisätä kaikille voimaloille.

Maataloustukia tulee uudistaa luonnon monimuotoisuuden sekä sisävesien ja Itämeren tilan parantamiseksi esimerkiksi vähentämällä vesistökuormitusta ja lisäämällä luomutuotantoa. Perinnebiotooppien hoitoa ja suojelua täytyy vahvistaa.

Muita keskeisiä keinoja on kaivostoimintaa koskevan lainsäädännön pikainen uudistaminen ekologisesti ja sosiaalisesti kestäväksi. Esimerkiksi tulee kieltää malminetsintä luonnonsuojelualueilla, varmistaa etteivät kaivoshankkeet uhkaa luonnon monimuotoisuutta ja vesistöjä, ottaa käyttöön louhintaveron, lisätä kunnan päätösvaltaa ja varmistaa paikallisten asukkaiden ja maanomistajien oikeusturva. Otetaan käyttöön elinkeinojen intressivertailu ja panostetaan ensisijaisesti materiaalitehokkaaseen kiertotalouteen.

Lisäksi tulee uudistaa ympäristönsuojelulakia siten, että luonnon monimuotoisuutta heikentäville hankkeille määrätään ekologisen kompensaation velvoite.

Luonnon monimuotoisuuden takuuna toimii vahva, itsenäinen ympäristöhallinto, jonka tehtävä on valvoa yleistä etua ja jolla on työkalunaan myös valitusoikeus sekä korkeatasoinen ympäristötutkimus. (Eduskuntavaaliohjelma, Poliittinen ohjelma, Vihreä tulevaisuusbudjetti, Hiiltä pois ilmakehästä -avaus, Luonnonsuojeluohjelma, Vettä vaelluskaloille -avaus, Maatalousohjelma, Kaivoslain kokonaisuudistus -avaus)

2. Suomi on kokoaan suurempi maailmalla

Suomi on ollut perinteisesti kokoaan suurempi toimija maailmalla, ja sitä tulee tavoitella edelleen. Toimitaan aktiivisesti YK:ssa ja muissa kansainvälisissä järjestöissä, ja kehitetään Euroopan unionia sen ytimestä käsin. Jatketaan Suomen kunniakkaita perinteitä rauhanvälittäjänä sekä naisten ja tyttöjen oikeuksien edistäjänä. Otetaan käyttöön feministinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka. Kehitysyhteistyön määrärahojen nosto 0,7 %:n tasolle bruttokansantulosta on tärkeää sekä köyhyyden poistamisen ja oikeudenmukaisuuden että Suomen globaalien roolien kannalta.

Heinäkuun alussa alkavalla EU-puheenjohtajuuskaudella Suomen on otettava suunnannäyttäjän rooli. Otetaan johtajuus ilmastonmuutoksen torjunnan, luonnonsuojelun, rauhan ja ihmisoikeuksien edistämisen kärjessä. EU on arvoyhteisö ja aktiivinen globaali toimija, joka takaa perusoikeudet kaikille siellä oleskeleville ja torjuu epäoikeudenmukaisuutta niin rajojensa sisällä kuin niiden ulkopuolellakin. (Poliittinen ohjelma, Eurovaaliohjelma, Turvallisuuspoliittinen linjapaperi, Eurooppa-poliittinen ohjelma)

a. Miten Euroopan unionia tulee kehittää? Mitkä ovat Suomen EU-puheenjohtajuuskauden keskeiset tavoitteet?

Euroopan unionin kehittämisen ja toiminnan lähtökohdaksi tulee ottaa kunnianhimoisen ilmasto- ja ympäristöpolitiikka, ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen turvaaminen sekä unionin perussopimusten noudattaminen, sosiaalista ulottuvuutta unohtamatta. Agenda 2030 ja Pariisin sopimuksen toimeenpano näkyvät kaikilla politiikan aloilla, lainsäädännössä ja rahoituskehityksessä.

Ilmastonmuutoksen torjuntaan tulee tarttua kunnianhimoisin keinoin. EU:lle tulee asettaa määräaika, johon mennessä koko unionin on oltava hiilineutraali ja päästökauppa pitää korjata niin, että päästöjen hinta saadaan ylös. Päästöille tulee asettaa lattiahintaa ja tehdä sitova hiilibudjetti. EU:n maataloustukia tulee suunnata uudelleen tukemaan luonnon monimuotoisuutta, ravinteiden kierrätystä, ympäristön suojelua, hiilen sidontaa ja eläinten hyvinvointia. Näin Euroopan maataloudesta tehdään maailman ekologisinta.

Ihmisoikeuksien edistämiseksi EU-tasosta inhimillisyyteen perustuvaa yhteisvastuuta pakolaispolitiikassa ja muuttoliikemieskymyksissä tulee parantaa. Paperittomien asema ja oikeudet unionin alueella pitää turvata sekä huomioida turvapaikanhakijoiden perhe- ja muut suhteet päätöksenteossa antaen heille oikeus vaihtaa maata.

Suomen tulee olla rakentamassa EU:n sosiaalista ulottuvuutta pohjoismaisen hyvinvointimallin periaatteiden mukaisesti. Luodaan eurooppalainen minimitoimeentulo ja EU:n laajuiset perusturvan ja työelämän sääntelyn vähimmäisstandardit. Puututaan aggressiiviseen verosuunnitteluun EU:n ja kansainvälisen tason toimilla. Sovitaan myös EU:ssa yhteisestä yhteisöveron minimitasosta ja luodaan yhtenäiset laskentaperusteet yritysverotukselle. EU:n strategiseksi tavoitteeksi tulee ottaa eurooppalaisen koulutuksen ja tutkimuksen nostaminen maailman parhaaksi.

Vahvistetaan EU:n kykyä tasoittaa kilpailukyky- ja suhdanne-eroja esimerkiksi jäsenmaiden maksuosuuksia kasvattamalla.

EU:n kehittämisen esitetty suunta otetaan myös Suomen EU-puheenjohtajuuskauden lähtökohdaksi. (Poliittinen ohjelma, Eurovaaliohjelma)

b. Oletteko valmiit tukemaan viimeisimmissä selonteoissa vahvistettua Suomen ulkopoliittikan linjaa?

Kyllä. Suomen tulee tavoitella turvallisuuspolitiikkaa, joka pohjaa sääntöperustaiseen maailmanjärjestykseen, kunnioittaa kansainvälistä oikeutta, nojaa laajaan turvallisuuskäsitykseen ja pyrkii

konfliktien ennaltaehkäisyyn sekä toimia aktiivisesti kansainvälisillä areenoilla, vahvistaa kansainvälisiä järjestöjä, erityisesti YK:ta ja ETYJ:ä, ja parantaa niiden toimintakykyä.

Suomi tulee jatkossakin olla aktiivinen konfliktien ennaltaehkäisyssä ja rauhan rakentamisessa.

Rauhanvälityksen, kriisinhallinnan ja humanitaarisen avun resurssit on turvattava. Suomen tulee pidättäytyä asekaupoista sellaisten valtioiden kanssa, jotka rikkovat kansainvälisiä ihmisoikeussopimuksia tai asekauppasopimuksia tai joiden humanitaarinen ja ihmisoikeustilanne on heikko sekä allekirjoittaa YK:n ydinasekieltosopimus.

Arktinen alue tulee pitää geopoliittisten jännitteiden ulkopuolella laatimalla kattavat yhteiset säännöt, jotka kunnioittavat alueen herkkää luontoa ja alkuperäiskansojen ihmisoikeuksia. Alueen vakaus voidaan varmistaa sopimalla, että Arktiksella sijaitsevat fossiiliset polttoainevarat jätetään kokonaan hyödyntämättä.

(Poliittinen ohjelma, Turvallisuuspoliittinen linjapaperi)

c. Mikä rooli Euroopan on otettava yhteistyössä Afrikan unionin ja sen jäsenmaiden kanssa Afrikan kehittämisessä?

Euroopan unionin on pyrittävä luomaan Afrikan unionin kanssa tasavertainen yhteistyökumppanuus esimerkiksi ympäristö-, koulutus-, työllisyys- ja pakolaiskysymyksissä sekä naisten ja tyttöjen aseman parantamisessa.

EU:n tehtävää rauhan ja ihmisoikeuksien projektina on jatkettava sen raja- ja ulkopoliitikassa. Kehityspoliitikassa köyhyyden ja eriarvoisuuden vähentämisen, ihmisoikeusperustaisuuden sekä kehittyvien maiden kansalaisten omien lähtökohtien on oltava keskiössä. Osana Euroopan unionia Suomen on edistettävä kehittyvien maiden osallistumismahdollisuuksia kansainväliseen päätöksentekoon sekä reilua kauppapolitiikkaa. Erityisesti EU:n maatalous- ja kauppapolitiikkaa tulee kehittää suuntaan, joka tukee kehittyvien talouksien maataloustuotteiden pääsyn eurooppalaisille markkinoille.

(Poliittinen ohjelma, Eurooppa-poliittinen ohjelma)

d. Hyväksyttekö tavoitteen Suomen kehitysyhteistyörahoituksen nostamisesta 0,7 prosenttiin suhteessa BKT:oon? Minkä ajan kuluessa näette tämän mahdolliseksi toteuttaa?

Kyllä. Suomen tulee täyttää sitoumuksensa käyttää vähintään 0,7 prosenttia bruttokansantulostaan kehitysyhteistyöhön. On luotava tarkka suunnitelma ja aikataulu tavoitteeseen pääsemiseksi kahdessa vaalikaudessa ja ohjattava vähintään 0,2 prosentin BKT-osuus vähiten kehittyneille maille. Samalla nostetaan kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyön rahoitusta. Kehittyvien maiden ilmatorahoitusta on lisättävä ja osoitettava päästöhuutokauppatulot kehitys- ja ilmatorahoitukseen ilman, että rahoituksen lisääntyminen tätä kautta vähentää muita kehitysyhteistyövaroja.

Suomen kehityspoliitiikan tulee olla ihmisoikeusperustaista. Seksuaali- ja lisääntymisterveyteen sekä naisten, lasten, nuorten, vammaisten ihmisten, alkuperäiskansojen ja seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksiin on kohdennettava riittävästi resursseja. Suomen tulee edistää YK:n päätöslauselmien "Naiset, rauha ja turvallisuus" sekä "Nuoret, rauha ja turvallisuus" toimeenpanoa sekä kansalaisyhteiskunnan vahvistamista. Veloitetaan myös kehitysyhteistyövaroin tuettavat yritykset noudattamaan parhaita mahdollisia verovastuullisuuden ja avoimuuden kriteereitä sekä edistämään Suomen kehityspoliitiikan tavoitteita.

(Turvallisuuspoliittinen ohjelma)

3. Turvallinen oikeusvaltio Suomi

Oikeusvaltion ytimessä on jokaisen perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen, demokratian ja tasa-arvon vahvistuminen, perustuslain ja kansainvälisten säännösten kunnioittaminen sekä toimiva oikeudenhoito. Ihmis- ja perusoikeudet tulee nähdä uudistusten lähtökohtina eikä niiden esteinä. Perus- ja ihmisoikeudet ohjaavat kaikkea lainsäädäntötyötä, budjettipäätöksentekoa ja julkista toimintaa. Lainsäätävä edistää aktiivisesti näiden yhteiskunnan perusarvojen, oikeusvaltioperiaatteen ja oikeudenmukaisuuden toteutumista. Turvallinen oikeusvaltio ylläpitää vakautta, ehkäisee syrjäytymistä sekä puuttuu väkivaltaan ja häirintään tehokkaasti. Poliittinen ohjaus ei voi koskaan kävellä ihmis- ja perusoikeuksien yli. (Poliittinen ohjelma, Eduskuntavaaliohjelma)

a. Kuvatkaa käsityksenne Suomesta oikeusvaltiona ja kertokaa keinot sen vahvistamiseksi. Miten edistäisitte ihmisoikeuksien toteutumista Suomessa? Millä tavoin olette valmiit kehittämään kansalliskielten asemaa Suomessa?

Oikeusvaltiossa oikeusturva toteutuu ja oikeudelliset palvelut ovat tosiasiallisesti saatavilla jokaiselle. Koko oikeudenhoidon sekä erityisvaltuutettujen toimintamahdollisuuksia tulee vahvistaa. Osallisuutta ja avoimuutta tulee edistää muun muassa lisäämällä kansalaisten suoria vaikutusmahdollisuuksia ja luomalla julkinen lobbausrekisteri.

Hallituksen on laadittava kunnianhimoiset linjaukset kansalliselle ja kansainväliselle ihmisoikeuspolitiikalle ja toimeenpantava niitä aktiivisesti. Ihmisoikeusvaikutuksista tulee tehdä riittävät arviot osana lainvalmistelua. Kansainvälisiltä ihmisoikeusvalvontaelimiltä saadut huomautukset on vietävä lainsäädäntöön. Erityistä huomiota tulee kiinnittää haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten oikeuksien ja yhdenvertaisuuden toteutumiseen. Taloudelliset ja sosiaaliset oikeudet on turvattava muun muassa nostamalla perusturva EU:n sosiaalisen peruskirjan edellyttämälle tasolle. Sivistyksellisiä oikeuksia edistetään tehokkaasti muun muassa mittavin koulutuspanostuksin.

Transihmisiin kohdistuvat ihmisoikeusloukkaukset pitää lopettaa uudistamalla translaki (lisää kohdassa 7). Rasismiin puututaan tehokkaasti mm. kieltämällä järjestäytynyt rasismi. Turvapaikanhakijoiden oikeusturvaan tehdyt heikennykset tulee selvittää kokonaisvaltaisesti ja korjata. Tämä tapahtuu muun muassa palauttamalla laadukas turvapaikkamenettely sekä oikeusturvatakeet. Lasten säilöönotto lopetetaan. Pakolaiskiintiötä kasvatetaan ja perheenyhdistämistä helpotetaan. Pakolaisuuden juurisyihin tulee puuttua panostamalla kehitysyhteistyöhön ja ilmastotoimiin.

Vammaisten henkilöiden itsemääräämisoikeus taataan ja esteettömyydestä sekä saavutettavuudesta huolehditaan. Saamelaisten oikeudet tulee turvata muun muassa ratifioimalla ILO:n alkuperäiskansasopimus, vahvistamalla saamelaiskäräjien asemaa sekä edistämällä totuus- ja sovintokomission työtä.

Molempien kansalliskieltemme merkitystä tulee vahvistaa. Ruotsinkielisten palveluiden saatavuus on turvattava julkisia palveluita keskitettäessä. Ruotsin kielen asemaa edistetään muun muassa luomalla viranomaisille selkeät toimintasuunnitelmat kieliasioihin ja lisäämällä päiväkotien kielikylypytarjontaa. Lisäksi perustuslaissa turvattujen saamen kielen, romanikielen sekä viittomakielen erityisaseman toteutumisesta huolehditaan ja niille varataan riittävät resurssit. Myös karjalankielisten laillista asemaa tulee vahvistaa ja karjalan kieltä elvyttää.

Uudistetaan eläinsuojelulaki eläinten itseisarvoa ja lajiyypillistä käyttäytymistä kunnioittavaksi. (Poliittinen ohjelma, Eduskuntavaaliohjelma, Turvapaikkapoliittinen linjapaperi, Ihmisoikeuslupaus, Kielipoliittiset linjaukset)

b. Mikä on käsityksenne lainvalmistelun laadusta ja oletteko valmiit hyväksymään komiteaperusteisen lainvalmistelun?

Lainvalmistelun laadussa on ollut ongelmia, jotka ovat aiheutuneet mm. tiukoista aikatauluista, resurssipulasta ja suppeista vaikutusarvioinneista. Tämä on vaarantanut myös uudistusten tavoitteiden ja hyötyjen saavuttamista sekä aiheuttanut perustuslaillisia ongelmia. Perustuslain, EU:n sääntelyn ja muiden kansainvälisten sopimusten huomioonottamisessa säädösvalmistelussa on ollut parannettavaa. Lainvalmistelussa tulisi panostaa laatuun ja osallistamiseen sekä vaikutusarviointeihin (sukupuoli- ja lapsivaikutukset ym.), jotta perusoikeuksien toteutuminen edistyy. Lainsäädännön ja lainvalmistelun laatua voidaan parantaa mm. arviointineuvoston sekä valtion tutkimuslaitosten roolia kasvattamalla ja resursointia lisäämällä sekä huomioimalla paremmin arviointineuvoston ja tutkijoiden näkemykset. Meille on tärkeää, että päätöksenteko perustuu parhaaseen mahdolliseen tutkimustietoon.

Hyväksymme komiteaperusteisen lainvalmistelun.
(Koulutuspoliittinen ohjelma, Ihmisoikeuslupaus)

c. Mitkä ovat sisäisen turvallisuuden riskitekijät ja kuinka vahvistaisitte sisäistä turvallisuutta?

Suurin sisäisen turvallisuuden riskitekijä on syrjäytyminen ja siksi syrjäytymisen ehkäisy on ensiarvoisen tärkeää. Tähän vastataan torjumalla eriarvoisuutta, vahvistamalla ennaltaehkäisevän työn resursseja, tehokkaalla viranomaisyhteistyöllä sekä suuntaamalla viranomaisten resursseja ennaltaehkäisevään työhön. Näillä keinoilla torjutaan myös terrorismin ja radikaalien ääriliikkeiden pesiytymistä Suomeen. Poliisien määrää nostetaan 650 poliisilla 7850:een. Poliisin resurssien kasvattaminen tukee sisäistä turvallisuutta laajasti.

Toinen keskeinen riskitekijä ovat erilaiset kyberuhat. Suomen tulee vahvistaa kykyä kyberuhkien torjuntaan rakentamalla kyberuhkatiedon jakelujärjestelmä ja muodostamalla toimialakohtaiset vasteryhmät torjumaan kyberhyökkäyksiä. Kansalaisten kyberosaamista kasvatetaan peruskouluista alkaen ja kyberalan tutkimus- ja kehitysrahoitusta kasvatetaan.

Sukupuolittunut väkivalta, seksuaalirikokset ja häirintä ovat myös merkittäviä sisäisen turvallisuuden riskejä. Istanbulin sopimus tulee panna täytäntöön täysimääräisesti. Itsemääräämisoikeutta vahvistetaan toteuttamalla seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistus ja muuttamalla raiskausmääritelmä suostumuksen puutteeseen perustuvaksi. Lakiuudistuksessa tulee myös lähteä siitä, että lapsi ei voi koskaan antaa pätevää suostumusta seksiin aikuisen kanssa. Lapsiin kohdistuvia seksuaalirikoksia tulee torjua nostamalla poliisin, nuorisotoimen ja koulujen resursseja ennaltaehkäistä lapsiin kohdistuvia seksuaalirikoksia. Turvakotipaikkojen määrää tulee kasvattaa 500:een. Luodaan viranomaisille sitova toimintamalli ihmiskaupan uhrien tunnistamiseen ja auttamiseen sekä ihmiskaupan ennaltaehkäisyyn. Vihapuheen kitkemiseksi selvitetään tarvittavat lainsäädäntötoimet.
(Poliittinen ohjelma, Eduskuntavaaliohjelma, Eduskuntaryhmän avaus seksuaalirikosten ja häirinnän torjumiseksi)

d. Oletteko valmiit tukemaan viimeisimmissä selonteoissa vahvistettua Suomen puolustuspolitiikan linjaa?

Kyllä. Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka nojaa omaan riittävään puolustuskykyyn sekä länsimaisiin yhteistyörakenteisiin. Turvallisuus- ja puolustusyhteistyötä Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden kanssa tulee syventää ja samalla tiivistää pysyvää rakenteellista puolustusyhteistyötä EU:ssa, pitkän tähtäimen tavoitteena säästöt kansallisessa puolustusbudjetissa. Vihreät ei näe NATO-jäsenyyttä ajankohtaisena, mutta turvallisuuspoliittisen tilanteen muuttumista on jatkuvasti seurattava. Suomen turvallisuuspolitiikassa tulee varautua ilmastonmuutoksen, eriarvoisuuden kasvun ja hybridivaikuttamisen kaltaisten, ei-sotilaallisten, uhkien mahdollisuuteen. Sukupuolen perusteella syrjivästä miesten asevelvollisuudesta siirrytään kohti tasa-arvoista asepalvelusta. Poistetaan totaalikieltäytymisen rangaistavuus. Huoltovarmuus tulee turvata kaikissa olosuhteissa.
(Poliittinen ohjelma, Turvallisuuspoliittinen linjapaperi)

4. Elinvoimainen Suomi

Vihreät näkee, että Suomen elinvoiman on rakennettava ekologisen kestävyuden ja sosiaalisen hyvinvoinnin pohjalle. Nämä asiat ovat entistä tiukemmin sidoksissa toisiinsa. Suomen on jatkossakin panostettava koulutukseen, osaamiseen ja innovaatioihin, jotka tuovat meille menestystä ja hyvinvointia. Meillä voi olla paljon kokoamme suurempi rooli maailman polttavimpien ongelmien, kuten ilmastonmuutoksen, torjunnan ratkaisuissa, joille on runsaasti kysyntää maailmalla. Tälle pohjalle on hyvä rakentaa myös taloudellista menestystä ja vientivetoista kasvua. (Talouden ja työllisyyden tiekartta)

a. Näettekö, että Suomi voi ilmastonmuutoksen ja muiden megatrendien ratkaisujen kautta rakentaa itselleen uutta, kestävästä vientivetoista kasvua? Näettekö tarpeellisenä, että Suomeen laaditaan yhteinen strategia vahvistuvan elinvoiman ja kestävästä kehityksen talouskasvun turvaamiseksi? Mitkä olisivat sen pääkohdat?

Suomella on vahvuuksia, joilla voidaan vastata megatrendien kuten ilmastonmuutoksen, luonnon monimuotoisuuden vahvistamisen, digitalisaation, robotisaation ja tekoälyn, kaupungistumisen, ja alustatalouden haasteisiin: monialaista ympäristöystävällisen clean tech -teknologian tietotaitoa, digiosaamista sekä vahva koulutusjärjestelmä. Merkittävät lisäpanostukset osaamisen, koulutuksen ja tutkimuksen vahvistamiseen ovat investointeja tulevaisuuteen, ja tulevan hallituksen on suhtauduttava tähän vakavasti.

Olemme valmiita luomaan kestävästä kehityksen kasvun ja vihreän talouden strategian. Sen pääkohtia voisivat olla esimerkiksi seuraavat:

- Valmistellaan veroreformi, jossa verotuksen painopistettä siirretään työn verottamisesta ympäristöhaittojen ja kulutuksen verottamiseen niin, että pienituloisten asema ei heikkene.
- Vauhditetaan investointeja vähäpäästöiseen energiantuotantoon.
- Tuetaan puhtaan teknologian investointeja sekä edistetään teollisuuden prosessien uudistamista vähähiilisemmiksi vero-ohjauksella, panostamalla investointi- ja tutkimustukiin sekä palauttamalla rahoitusinstrumentti yritysten ja korkeakoulujen yhteisiin soveltavan tutkimuksen hankkeisiin.
- Luodaan tiukat kestävyyskriteerit julkisille hankinnoille ja valjastetaan ne vauhdittamaan vihreään talouteen siirtymistä.
- Panostetaan kiertotalouteen, joka tehostaa materiaalien käyttöä ja edistää palvelujen syntymistä.
- Mahdollistetaan jakamistalouden kehittyminen lainsäädännöllä huomioiden työntekijöiden oikeudet ja yritysten reilun kilpailun pelisäännöt. (Talouden ja työllisyyden tiekartta)

b. Millaisilla toimenpiteillä kehitetään metropolialuetta, kasvavia kaupunkiseutuja, seutukeskuksia ja harvaan asuttuja alueita?

Rakennettu ympäristö tuottaa yli kolmanneksen Suomen ilmastopäästöistä ja suurimmissa kaupungeissa asuu yli puolet maan väestöstä. Siksi kaupunkien kaavoitus-, liikenne- ja energiaratkaisut ovat keskeisessä roolissa ilmastonmuutoksen torjunnassa. Hallitus toimii yhteistyössä kaupunkien kanssa niiden kunnianhimoisten hiilineutraaliustavoitteiden toteuttamiseksi ja tukee päästövähennystoimia lainsäädännöllä ja rahoituksella.

Voimakkaana jatkuvan kaupungistumisen johdosta Suomessa tarvitaan kaupunkipolitiikkaa, jonka avulla kaupunkien kehitystä viihtyisiksi, yhteisöllisiksi ja ilmastoystävällisiksi yhdyskunniksi voidaan vauhdittaa. Vanhan rakennuskannan energiatehokkuusinvestointeihin luodaan toimiva kannustinjärjestelmä.

Valtionosuusjärjestelmässä on huomioitava nykyistä paremmin metropolialueen ja suurten kaupunkien erityishaasteet.

Metropolialueen ja kasvavien kaupunkiseutujen kehittämisen haasteet ovat osin yhdensuuntaiset: ilmastonmuutoksen ja kaupungistumisen haasteisiin vastaaminen edellyttää liikennejärjestelmän kehittämistä vähäpäästöiseksi (joukkoliikenne, kävely ja pyöräily) ja yhdyskuntarakenteen tiivistämistä. Tiivistetään yhdyskuntarakennetta ja lisätään asuntorakentamista, jotta asuntojen hintojen nousu pysyy kurissa. Pidetään huolta kohtuuhintaisen asuntotuotannon riittävästä määrästä (vuokra-, opiskelija- ja nuorisoasuntojen rakentaminen) ja sijoittelusta, jotta alueiden eriytymistä pystytään hidastamaan.

MAL-sopimusmenettely on osoittanut toimivuutensa, ja menettelyä voidaan laajentaa nykyistä useammalle kaupunkiseudulle. MAL-sopimusten voimassaoloaikaa voidaan pidentää ja sovittaa yhteen uuden 12-vuotisen liikennejärjestelmäsuunnittelun kanssa.

Seutukaupunkien ja harvaan asuttujen alueiden elinvoimaa on tuettava. Tämä tarkoittaa muun muassa koulutusmahdollisuuksien sekä sote-palveluiden turvaamista eri puolilla maata, hyvien liikenne- ja tietoliikenneyhteyksien rakentamista ja ylläpitoa ja luontomatkailun edellytysten ja uusien työpaikkojen syntymisen tukemista. Puhtaan uusiutuvan energian tuotannossa on paljon mahdollisuuksia, samoin luomuviljelyssä ja kasvipohjaisten proteiinien tuotannossa. Valmistellaan tiekartta Suomen maataloustuotannon uudistamiseksi ekologisesti kestäväksi ja vähäpäästöiseksi. Osana ilmastopolitiikkaa on valmisteltava menettely, jolla hiilensidonnasta voidaan maksaa korvausta metsänomistajille ja maatalouden harjoittajille.

(Maatalousohjelma, Vihreä kaupunkivisio)

c. Miten varmistaisitte Suomen liikenneinfrastruktuurin ylläpitämisen ja kehittämisen? Mikä on mallinne rahoituksen kehittämiseksi?

Väyläverkkomme ylläpito ja korjausvelan vähentäminen on tärkeää.

Kehittämisinvestoinneissa painopisteen on oltava vahvasti hankkeissa, jotka edistävät ilmastotavoitteita ja päästötöntä liikennettä. Kaupunkiseutujen välisten raideyhteyksien parantamisen ohella tarvitaan koko maan raideliikennettä parantavia paikallisia investointeja (esimerkiksi Pissararata).

Raideliikenteen investointien rahoitustarpeet ovat mittavat, eikä niitä saada toteutettua riittävän nopeasti pelkällä budjettirahoituksella.

Tämän johdosta olemme valmiita selvittämään esimerkiksi erilaisia hankeyhtiömalleja, joissa enemmistöomistus on kuitenkin pidettävä julkisilla toimijoilla. Hankeyhtiömallilla on mahdollista toteuttaa esimerkiksi pääradan parannuksia, kuten nopea yhteys Helsingin ja Tampereen välillä, sekä Helsingin ja Turun väli, Lentorata sekä Itärata.

Raidehankkeille saatavan EU-rahoituksen tasoa on mahdollista nostaa nykyisestä. EU:n TEN-T-rahoitusta on haettava kaikkiin tukikelpoisiin hankkeisiin. Tukien ehtona on, että hankesuunnitelmat ovat valmiina, joten suunnitteluun on panostettava ripeästi.

Tienkäyttömaksut mahdollistavan lainsäädännön valmistelu on käynnistettävä. Lisäksi tulee mahdollistaa liikenteen älykäs hinnoittelu lainsäädännöllä kaupunkiseuduilla siten, että hinnoittelulla kerättävät varat kohdennetaan seutujen joukkoliikenteeseen muusta rahoituksesta tinkimättä.

Toteutetaan valtioneuvoston hyväksymä kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma.
(Suomi raitelle -paketti)

5. Luottamuksen ja tasa-arvoisten työmarkkinoiden Suomi

Yhdessä sopiminen on tuottanut Suomessa hyviä tuloksia. On tärkeää pyrkiä rakentamaan sellaista luottamuksen ilmapiiriä, joka mahdollistaa asioista sopimisen myös jatkossa. Vaalitaan luottamusta ja kehitetään hallituksen ja työmarkkinoiden välille neuvottelutapoja, jotka mahdollistavat yhteiskunnan uudistamisen. Viimeinen suuri eläkeuudistus on hyvä esimerkki onnistuneista neuvotteluista.

Tasa-arvon edistämässä on vielä tehtävää. Nyt tarvitaan feministinen hallitus, joka purkaa epätasa-arvon rakenteet myös työmarkkinoilta. Edistämällä palkkatasa-arvoa ja uudistamalla perhevapaat lisätään sukupuolten välistä tasa-arvoa. Samaan aikaan työn on joustettava paremmin yksilön elämäntilanteen mukaan: lasten ollessa pieniä, ikääntyvien vanhempien tarvitessa hoivaa, työkyvyn heikentyessä tai eläkeiän lähestyessä. Nyt on aika rikkoa lasikatot ja rakentaa tasa-arvoa työelämään. (Eduskuntavaaliohjelma, Poliittinen ohjelma)

a. Miten kehittäisitte työelämää ja sen sääntelyä yhteistyössä työelämän osapuolten kanssa? Hyväksyttekö työelämän vähimmäisehtojen sääntelyn nykyiseltä pohjalta?

Vihreät suhtautuu myönteisesti kolmikantaiseen valmisteluun ja toivomme, että työelämän sääntelyä kehitetään hyvässä yhteistyössä työmarkkinatoimijoiden kanssa. Toteutetaan laaja työkykyohjelma, vahvistetaan henkilöstön asemaa yritysten hallinnossa, uudistetaan yhteistoimintalaki ja lisätään siinä yhteydessä henkilöstön vaikutusmahdollisuuksia. Kilpailukieltojen käyttöä tulee rajoittaa siten, että niitä voidaan käyttää vain tilanteissa, joissa kielto on aidosti perusteltavissa. Palkansaajajärjestöille on saatava kanne-oikeus, jotta järjestöt voisivat puolustaa työelämässä heikommassa asemassa olevien työehtoja ja oikeussuojaa.

Yrittäjyyden ja palkkatyön välillä tulisi pystyä liikkumaan joustavammin niin, ettei sosiaaliturva katkea tilanteen muuttuessa. Parannetaan yrittäjien ja itsensä työllistävien sosiaaliturvaa muun muassa lisäämällä YEL- vakuutuksen joustavuutta ja edistämällä yhdistelmäturvaa, jota voi kerryttää sekä palkkatyöstä että yrittäjänä. Säädetään myös yritysvastuulaki, joka velvoittaa yrityksiä huolehtimaan toimintansa ihmisoikeusvaikutuksista.

Lähtökohtaisesti hyväksymme työelämän vähimmäisehtojen sääntelyn nykyiseltä pohjalta. Työehtosopimuksilla on työlainsäädännön rinnalla keskeinen tehtävä työelämän sääntelyssä. Näkemyksemme mukaan TES:eillä on merkittävä rooli työelämän vähimmäisehtojen sääntelyssä, emmekä toistaiseksi ole nähneet tarvetta siirtää esimerkiksi minimipalkkasääntelyä TES:eistä lakiin. TES:ien etuna on vähimmäisehtojen alakohtainen sääntely. Paikallisen sopimisen osalta selvittäisimme laajentamista järjestäytymättömiin työnantajiin siten, että työntekijäosapuolten oikeuksista ja neuvottelukyvystä huolehditaan. (Talouden ja työllisyyden tiekartta)

b. Miten uudistaisitte perhevapaita?

Perhevapaat tulee uudistaa tasa-arvoisemmiksi ja joustavammiksi. Ansiosidonnaista osaa perhevapaista on pidennettävä ja molemmille vanhemmille on kiintiöitävä niistä yhtä suuri osa: esimerkiksi synnyttäjälle varatun osuuden lisäksi molemmille vanhemmille kiintiöidään oma 6 kuukauden vapaansa, minkä lisäksi vanhemmat voivat jakaa keskenään 6 kuukautta. Kotihoidontuki uudistetaan 6 kuukauden hoitorahaksi. Kaikkia perhevapaita voi pitää osissa ja pidentää niiden kestoa nostamalla puolikasta tukea, kuitenkin niin, että ansiosidonnainen vanhempainraha pidetään siihen mennessä, kun lapsi täyttää kolme ja hoitoraha siihen mennessä, kun lapsi täyttää seitsemän.

Perhevapaa-uudistuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota perheiden monimuotoisuuteen. Taataan esimerkiksi yhden vanhemman perheille samat oikeudet perhevapaisiin ja sateenkaari-perheille

mahdollisuus jakaa perhevapaita perheen kaikkien vanhempien kesken.
(Perhepaketti, Eduskuntavaaliohjelma)

c. Mitkä ovat keskeiset keinot miesten ja naisten välisen palkkatasa-arvon toteuttamiseksi?

Palkkatasa-arvoa edistetään lisäämällä sukupuolivaikutusten arviointia julkisessa päätöksenteossa ja esimerkiksi avaamalla palkkatiedot, mikä tekee sukupuolten väliset palkkaerot näkyviksi. Toteutetaan tasa-arvosuunnitelmat sukupuolten välisten palkkaerojen kaventamiseksi, edistetään samapalkkaisuusohjelmaa ja tuodaan esimerkiksi kaikkien työntekijöiden näkyville tasa-arvoselvitykset, joissa on julkiset palkkatiedot ja -perusteet, sekä esimerkiksi velvoittamalla suuret yritykset seuraamaan ja raportoimaan henkilöstönsä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista ja soveltamalla pörssiyritysten hallitukseen 40 prosentin sukupuolikiintiötä. Valmistellaan Islannin mallia seuraten palkkatasa-arvon osoittava sertifikaatti, jonka yritys voi ennalta määritellyin ehdoin saada määrääjäksi. Parannetaan perhevapaalta palaavan irtisanomissuojaa. Ennaltaehkäistään naisten eläkeläisköyhyyttä uudistamalla perhevapaajärjestelmä sekä huolehtimalla naisvaltaisten alojen palkkakehityksestä.

Suomalaiset työmarkkinat ovat edelleen vahvasti jakautuneet ns. miesten ja naisten aloihin, mikä osaltaan lisää työelämän syrjiviä rakenteita. Kannustetaan kaikkia sukupuolia kykyjään ja taitojaan vastaaville aloille koko koulutuspolun matkalla. Anonyymia rekrytointia julkisissa työhönotoissa tulee edistää ja muun muassa tällä tavoin purkaa maahanmuuttajien ja kotoperäisten etnisten vähemmistöjen kokemaa rakenteellista syrjintää työmarkkinoilla. Naiset tekevät edelleen enemmän osa-aikatyötä kuin miehet. Varmistetaan myös osa-aikatyötä tekevien työntekijöiden oikeuksien toteutuminen. Työssä jaksamisen edistämiseksi ja työuran päättymisen ja keskeytymisen ehkäisemiseksi mahdollisuutta osa-aikatyöhön tulee helpottaa.

Vihreät haluaa rakentaa feminististä Suomea, jossa sukupuolten väliseen tasa-arvoon puututaan yhteiskunnan kaikilla osa-alueilla ja jo lapsuudesta lähtien. Esimerkiksi sukupuolisensitiivinen kasvatusta on sisällytettävä opetussuunnitelmiin ja koulujen toimintakulttuuriin ja luovutaan sukupuoleen perustuvista ryhmäjaosta ja muista sukupuolittavista käytännöistä. Ulotetaan laadukas ja sukupuolinormeja purkava seksuaalikasvatusta kaikille koulutusasteille.

(Eduskuntavaaliohjelma, Poliittinen ohjelma, Perhepaketti, Talouden ja työllisyyden tiekartta)

6. Kestävän talouden Suomi

Kestävä talous toimii ihmisten hyvinvoinnin, sosiaalisen oikeudenmukaisuuden sekä luonnon ja ympäristön kantokyvyn turvaamiseksi.

Suomessa on aiemmin uskallettu panostaa koulutukseen, osaamiseen ja innovaatioihin, ja se on tuonut meille menestystä ja hyvinvointia. Niin kannattaa tehdä myös nyt, sillä tulevaisuus tulee palkitsemaan osaajat. Meillä voi olla paljon kokoamme suurempi rooli maailman polttavimpien ongelmien ratkaisemisessa, ja tälle pohjalle on hyvä rakentaa myös taloudellista menestystä.

Talouden kestävyyttä tulee vahvistaa mm. uudistamalla yritystuet, ottamalla haltuun digitalisaatio, käyttämällä julkisia hankintoja edistämään vähäpäästöisiä ratkaisuja ja käynnistämällä vihreä verouudistus, jossa verotuksen painopistettä siirretään työn verotuksesta ympäristön kuormituksen verotukseen.

(Eduskuntavaaliohjelma, Poliittinen ohjelma, Talouden ja työllisyyden tiekartta)

a. Millä keinoilla varmistaisitte työllisyysasteen kasvun selvästi yli 75 prosenttiin 2020-luvun aikana?

Työllisyysasteen kasvua voidaan varmistaa huolehtimalla työntekijöiden ja yrittäjien osaamisesta. Kaikille nuorille tulee taata vähintään toisen asteen koulutus. Perustetaan kansallinen osaamisohjelma takaamaan kaikille työkäisille vähintään toisen asteen tutkinto ja kehitetään osaamisturvamalli jatkuvan oppimisen tueksi. Tavoitellaan, että vähintään 50 % nuorista aikuisista suorittaa korkeakoulututkinnon.

Korvataan ikääntymisestä seuraavaa työvoiman vähenemistä edistämällä työ- ja opiskeluperäistä maahanmuuttoa. Poistetaan työlupien tarveharkinta ja nopeutetaan työlupakäytäntöjä. Vihreät näkee mittavan työvoimapotentialin myös täällä jo olevissa maahanmuuttajissa, joiden työllisyysaste on selvästi alle muun väestön. Jo 10 %-yksikön parannus työllisyydessä tarkoittaisi 27 000 työllistä lisää. Tämä edellyttää sujuvaa kotouttamista, johon päästään palveluja kehittämällä ja koko prosessia tehostamalla. Puututaan myös työmarkkinoiden rakenteelliseen syrjintään mm. lisäämällä nimetöntä työnhakua.

Työvoimapalveluita tulee uudistaa niin, että lähtökohdaksi otetaan ihmisen yksilölliset tarpeet ja elämäntilanne sekä henkilökohtainen, yksilöllinen palveluote. Luovutaan nöyryyttäväksi koetusta aktiivimallista. Samalla huolehditaan työssä olevien työhyvinvoinnista ja mielenterveydestä helpottamalla mielenterveyspalveluihin pääsyä. Jatketaan työelämä 2020-hanketta, jossa työelämän kehittämistä on viety työpaikoille.

Tehdään työnteosta kannattavampaa. Kevennetään ansiotulojen verotusta pieni- ja keskituloisia painottaen, uudistetaan sosiaaliturva ja helpotetaan ansiotulojen ja sosiaaliturvan yhteensovittamista. Hyödynnetään reaaliaikaisen tulorekisterin tarjoamat mahdollisuudet täysimääräisesti niin, että ansiotulojen ja sosiaaliturvan yhteensovittaminen sujuu ilman turhia viivästyksiä ja byrokratiaa. Parannetaan perheellisten mahdollisuuksia työnteokseen.

Kehitetään välityömarkkinoita väylänä työelämään. Pitkäaikaistyöttömien, osatyökykyisten ja muiden vaikeasti työllistyvien työllistymistä voidaan helpottaa esimerkiksi palkkatukea kehittämällä. Osatyökykyisten työllistymistä ja avoimilla työmarkkinoilla pysymistä voidaan parantaa esimerkiksi lisäämällä työkykykoordinaattoreiden ja henkilökohtaisen työhönvalmennuksen palveluita. Työllisyysastetta parannetaan myös purkamalla tarpeettomasti kilpailua rajoittavaa sääntelyä. (Talouden ja työllisyyden tiekartta)

b. Kuvatkaa tekijät, joilla julkisen talouden kestävyys turvataan erityisesti väestökehitys huomioon ottaen.

Julkisen talouden kestävyys kannalta tärkeimmät toimet ovat rakenteellisia ja ylittävät hallituskauden. Hyvinvoinnin pitkän aikavälin edellytyksiä ei kannata tuhota lyhyen aikavälin säästöjen toivossa.

Toimet työllisyyden parantamiseksi lisäävät verotuloja ja vähentävät kuluja ja vahvistavat sitä kautta julkista taloutta. Huoltosuhteen heikentyessä on erityisen tärkeää huolehtia siitä, ettei kukaan työkäinen jää pysyvästi työelämän ulkopuolelle.

Lisäksi tarvitaan erityisesti ikäsidonnaisten menojen kasvuvauhtia hillitsevä sote-uudistus. Riittävän vahvat sote-järjestäjät voivat hillitä menojen kasvuvauhtia huolehtimalla ongelmien ja sairauksien hoidosta hyvissä ajoin ja ennaltaehkäisevästi, hyvin yhteensovitetuilla hoitoketjuilla, tiedolla johtamisella ja uudentyyppisillä digitaalisilla palvelukonsepteilla.

(Poliittinen ohjelma)

7. Oikeudenmukainen, yhdenvertainen ja mukaan ottava Suomi

Köyhyys tuntuu monen suomalaisen elämässä. Perusturva ei tällä hetkellä riitä elämiseen, liian moni lapsi kasvaa köyhässä perheessä, eivätkä yhteiskunnan turvaverkot ole kunnossa. Vihreät haluaa pysäyttää eriarvoistumisen. Köyhyyden kitkeminen hyödyttää koko yhteiskuntaa, sillä tasa-arvoisemmassa yhteiskunnassa kaikki voivat paremmin. Erityisesti huono-osaisuuden kierteet ja ylisukupolvinen syrjäytyminen pitää pysäyttää. Tasa-arvoisessa yhteiskunnassa jokaisella ihmisellä tulee olla mahdollisuus riittävään toimeentuloon sekä hyvään koulutukseen ja hyvinvointiin.

Suomalaisten terveys- ja hyvinvointierot kasvavat. Väestö jakautuu hyvin ja huonosti voiviin. Lastensuojelun piirissä olevien lasten ja nuorten riskit jäädä koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle ovat muita suuremmat. Tasa-arvoisen maan perusta on jokaisen lapsen yhtäläinen mahdollisuus hyvään ja onnelliseen elämään.

Luodaan Suomi, jossa ei ole "meitä" ja "heitä", vaan yhdenvertaisia ihmisiä sukupuoleen, ihonväriin, vammaisuuteen, seksuaaliseen suuntautumiseen tai muihin inhimillisiin ominaisuuksiin katsomatta. (Eduskuntavaaliohjelma, Poliittinen ohjelma, Eron lasten luokkayhteiskunnasta -avaus, Pelastetaan pojat -avaus)

a. Miten vahvistaisitte hyvinvointiyhteiskunnan palveluita ja ihmisten toimeentulon turvaavia etuuksia? Kuvatkaa erityisesti keinonne, joilla vahvistatte ikääntyvien ihmisten palveluita ja toimeentuloa. Mitkä ovat keinonne lapsiperheköyhyyden vähentämiseksi?

Hyvinvointiyhteiskunnan palveluita ja ihmisten toimeentuloa vahvistettaessa tulee panostukset osoittaa kaikkein heikommassa asemassa oleville. Vähimmäisetuuksia tulee yhdistää ja korottaa sekä sitoa ne KEL-indeksiin. On huolehdittava siitä, että asumistuki seuraa asumisen kustannuksia. Terveyskeskusmaksut pitää poistaa ja asiakasmaksujen sekä lääke- ja matkakustannusten maksukatot yhdistää. Erityistä tukea tarvitsevien alueiden neuvoloille tulee myöntää lisärahoitusta. Mielenterveyden hoitotakuuta pitää vahvistaa ja taata pääsy perustason mielenterveyshoitoon kuukauden sisällä. Siirretään päihdepolitiikan painopiste haittojen vähentämiseen. Kaikkien opiskelijoiden opintorahaa tulee korottaa kolmanneksella.

Oikeus hyvään vanhuuteen on ihmisoikeus. Jokaisella tulee olla oikeus kohtuullisen toimeentulon turvaavaan eläkkeeseen – myös tulevilla sukupolvilla. Työeläkkeiden verotusta tulee arvioida sukupolvi- ja kestävyysnäkökulmasta. Takuueläkettä tulee edelleen korottaa. Ikäihmisten hoitajamitoitus on säädettävä lailla vähintään 0,7 hoitajaan hoidettavaa kohti. Hoidossa on myös vahvistettava valvontaa, rajoitettava voiton tavoittelua hoivapalveluissa ja luotava valtakunnallinen hoivahälytysjärjestelmä, jolla työntekijät ja läheiset voivat ilmoittaa turvallisesti ja nimettömästi laiminlyönneistä ja rikkomuksista. Lisäksi tulisi perustaa vanhusasiainvaltuutetun virka.

Lapsiperheköyhyyden torjuminen tulee aloittaa kaikista heikoimmassa asemassa olevista lapsista. Alaikäisten lasten toimeentulotuen perusosia korottamalla parannetaan kaikista köyhimpien lapsiperheiden tilannetta. Alle 25-vuotiaille nuorille tulee tarjota maksuton ehkäisy, joka sisältää kaikki modernit ehkäisyvälineet ja korkeatasoisen seksuaalineuvonnan. Lastensuojeluun tulee säätää sitova henkilöstömitoitus niin, että yhdellä työntekijällä on kerrallaan enintään 25 asiakasta. Muita keinoja ovat muun muassa opintotuen huoltajakorotuksen korottaminen ja sen varmistaminen, että jokainen lapsi pääsee laadukkaaseen varhaiskasvatukseen. Lapsen subjektiivinen oikeus varhaiskasvatukseen tulee palauttaa, ryhmäkokoja pienentää ja henkilöstömitoitusta päiväkodeissa kohtuullistaa niin, että varhaiskasvatuksen työntekijöille jää aikaa tehdä työnsä hyvin. Varhaiskasvatuksesta tulee tehdä maksutonta 5-vuotiaiden ikäluokasta alkaen. Kuntia tulee velvoittaa takaamaan jokaiselle lapselle ja nuorelle harrastus. Edistetään harrastusmahdollisuuksia koulupäivän yhteydessä. Lapsiperheköyhyyttä voidaan vähentää myös alentamalla aamu- ja iltapäivätoiminnan maksuja ja vapauttamalla pienituloiset maksuista kokonaan sekä kehittämällä iltahoitoa yhden vanhemman perheiden lapsille. (Poliittinen ohjelma, Eduskuntavaaliohjelma, Köyhyyspaketti, Eron lasten luokkayhteiskunnasta -avaus)

b. Miten rahoittaisitte edellisessä kohdassa kuvaamanne toimenpiteet? Kuvatkaa keinonne konkreettisesti.

Yllä mainittujen tärkeiden hyvinvointipalveluiden turvaamiseksi olemme valmiita leikkaamaan ympäristölle haitallisia tukia ja tehostomia yritystukia vähintään miljardin verran seuraavan vaalikauden aikana.

Lisäksi olemme valmiita kiristämään olemassa olevia ja ottamaan käyttöön kokonaan uusia ympäristö- ja haittaveroja sekä omistamisen tuottamiin tuloihin kohdistuvia veroja.
(Vihreä tulevaisuusbudjetti)

c. Mitkä eriarvoisuustekijät suomalaisessa yhteiskunnassa tunnistatte ja miten vähentäisitte eriarvoisuutta?

Koulutus periytyy edelleen merkittävästi, se täytyy pysäyttää. Jokaiselle taustasta ja varallisuudesta riippumatta tulee tarjota yhtäläinen mahdollisuus opiskella niin pitkälle kuin tahto ja taidot riittävät. Koulutukseen ja tutkimukseen tulee tehdä miljardiluokan panostukset kattaten kaikki koulutusasteet sekä erityisopetuksen. Poikien syrjäytymiseen tulee puuttua. Lisäksi tulee lisätä ohjausta koulutuksen nivelvaiheissa ja vahvistaa etsivää nuorisotyötä.

Yhteiskunta on yhtä vahva kuin sen heikoin lenkki. Jokaisella suomalaisella tulee olla edellytykset hyvään elämään. Eriarvoisuutta voidaan vähentää ottamalla tavoitteeksi poistaa asunnottomuus vuoteen 2026 mennessä. Turvataan vammaisten ihmisten oikeus yhdenvertaiseen ja itsenäiseen elämään sekä osoittamalla vammaispalveluihin riittävät resurssit. Vammaisten elinikäisten palveluiden kilpailuttamista tulee rajata ja lisätä lakiin viranomaisille velvoite tuottaa keskeiset palvelut ja asiakirjat myös selkokielellä. Vammaiset tulee nähdä työmarkkinoilla aktiivisesti osallisina toimijoina, joille kuuluu oikeus työhön ja siitä saatavaan palkkaan. Saamelaisten sekä kielivähemmistöjen oikeudet, asema ja palvelujen saatavuus tulee turvata.

Maahanmuuttajille on turvattava tehokkain kotoutumistoimin pääsy yhteiskunnan täysivaltaisiksi jäseniksi. Kotoutumiskoulutuksen kokonaisvaltaisuus ja vaikuttavuus on varmistettava paremmin: keskeisimmät kotoutumispalvelut on tarjottava yhdenvertaisesti kaikille työmarkkinastatukseen katsomatta. Panostetaan maahanmuuttajien kielikoulutuksen laatuun. Kotoutumiskoulutus tulisi siirtää opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnon alaisuuteen ja tehdä toiminnasta järjestämisluvan alaista. Perheenyhdistämistä on helpotettava mm. kohtuullistamalla tulorajoja. Erityisesti on huomioitava naisten kotoutumistoimien tarve sekä tuettava lasten oman kielen oppimista varhaiskasvatuksesta lähtien.

Yhteiskuntamme syrjii edelleen sateenkaarivähemmistöjä, joiden itsemääräämisoikeutta tulee vahvistaa. Intersukupuolisten lasten tarpeeton ja kosmeettinen kirurgia tulee kieltää ja lisätä mahdollisuus valita kolmas vaihtoehto juridiseksi sukupuoleksi. Samalla uudistetaan henkilötunnukset sukupuolineutraaleiksi.

Translaki tulee uudistaa ja samalla muuttaa lain nimeksi "laki sukupuolen vahvistamisesta". Juridinen ja lääketieteellinen sukupuolen korjaus tulee erottaa toisistaan. Juridisen sukupuolen perustaksi tulee ottaa henkilön oma ilmoitus ja itsemäärittely. Lisääntymiskyvyttömyysvaatimus, lääketieteelliset ehdot ja vaatimus pysyvistä sukupuoliroolissa elämisestä tulee poistaa sukupuolen vahvistamisen ehdoista. Sukupuolen korjaushoidot pitää mahdollistaa myös niille, jotka eivät tunne sopivansa kaksijakoiseen sukupuolimalliin. Juridisen sukupuolen vahvistamisen 18 vuoden ikäraja pitää poistaa. Translasten asemaa tulee parantaa mahdollistamalla murrosikää lykkäävän blokkerihoidon saatavuus.
(Eduskuntavaaliohjelma, Poliittinen ohjelma, Sosiaali- ja terveystieteellinen ohjelma, Vihreitä ratkaisuja turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten kotouttamiseen, Koulutuspoliittinen ohjelma)

8. Osaamisen, sivistyksen ja innovaatioiden Suomi

Vihreät haluaa taata kaikille tasa-arvoiset mahdollisuudet laadukkaaseen koulutukseen päiväkodista korkeakouluihin. Koulutuspolun tulee kannatella jokaista, ja oikeus koulutukseen on jakamaton varhaiskasvatuksesta alkaen. Varhaiskasvatus on lapsen oikeus, ja tuon oikeuden tulisi toteutua jokaisessa kunnassa.

Peruskoulussa valetaan lisää perustaa uuden oppimiselle. Meidän valttimme on ollut vahva ja tasa-arvoinen peruskoulu, ja sille on annettava riittävät resurssit toteuttaa tehtävänsä. Oppimistulosten ja lukutaidon eriytyminen on pysäytettävä: vahvistetaan myös oppimisen tukea ja ohjausta. Koulujen ja alueiden eriytymistä torjutaan erillisellä lisärahoituksella.

Meillä on kaikki mahdollisuudet tehdä suomalaisesta koulutuksesta maailman paras, jos niin valitsemme. On varmistettava, että koulut kykenevät nostamaan heikommin pärjääviä, tukemaan erityistä tukea tarvitsevia ja antamaan kaikille hyvät eväät elämään. Hyvä, kannustava ja saavutettava koulutus on paras turva niin yksilön kuin yhteiskunnankin hyvinvoinnille.

(Poliittinen ohjelma)

a. Tunnistatteko, että kestävä talouskasvun perustan vahvistamiseksi on tehtävä investointeja koulutukseen, tutkimukseen, innovaatioihin sekä infrastruktuuriin? Kuvatkaa konkreettiset keinonne.

Kyllä. Tulevalla hallituskaudella on tehtävä koulutuksen ja tieteen kunnianpalautus. Tarvitaan miljardiluokan panostukset koulutukseen ja tutkimukseen. Perusrahoitusta tulee lisätä kaikille koulutusasteille ja korkeakoulujen rahoitus palauttaa indeksiin.

Suomi tulee säilyttää kansainvälistä osaamista houkuttelevana maana. Sen vuoksi EU- ja ETA-alueiden ulkopuolelta tulevien opiskelijoiden lukuvuosimaksut korkeakouluissa pitää poistaa. Samalla tutkimusrahoituksen painopistettä pitäisi siirtää lyhytjänteisestä, kilpaillusta rahoituksesta pitkäaikaisempaan rahoitukseen ja perustutkimuksen vahvistamiseen.

TKI-panostusten lisäämiseksi tulee laatia tiekartta, jossa tavoitteena on nostaa niiden osuus neljään prosenttiin BKT:sta kahden vaalikauden aikana. Osana tätä korotettaisiin Suomen Akatemian myöntövaltuuksia, samoin Business Finlandin määrärahoja. Lisäksi valtion tutkimuslaitoksille myönnetään lisärahoitusta.

(Poliittinen ohjelma, Eduskuntavaaliohjelma, Vihreä tulevaisuusbudjetti)

b. Tunnistatteko tarpeen, että koko ikäluokan tulisi suorittaa vähintään toisen asteen tutkinto? Kuvatkaa keinonne tähän pääsemiseksi.

Kyllä. Toisen asteen koulutus on välttämätön minimitaso kaikille nykyisille ja tuleville sukupolville. Ammatilliseen koulutukseen tehdyt leikkaukset on peruttava -- ja lähiopetuksen määrää lisättävä.

Keskeisiä keinoja tavoitteen saavuttamisessa ovat toisen asteen opintojen tekeminen maksuttomiksi kaikille, koulutuspaikan ja riittävien tietojen ja opiskelutaitojen varmistaminen jokaiselle peruskoulun päättävälle sekä oppivelvollisuuden pidentäminen toiselle asteelle tai vähintään 18 vuoden ikään. Lisäksi opiskelijoiden roolia koulu yhteisössä on vahvistettava ja opiskelumotivaatiota edistettävä.

Toisen asteen keskeyttävien opiskelijoiden määrä puolitetaan takaamalla riittävästi ohjausta ja laadukasta lähiopetusta sekä mahdollistamalla yksilölliset opintopolut. Lisäksi perustetaan kansallinen osaamisohjelma, jolla pidetään huolta siitä, että myös aikuiset, joilla ei toisen asteen tutkintoa ole, voivat sen saada.

(Poliittinen ohjelma, Eduskuntavaaliohjelma)

c. Miten varmistaisitte sen, että jokaisen oppiminen ja osaamisen kehittäminen jatkuu läpi työuran?

Elinikäisestä oppimisesta tulee tehdä arkipäivää kaikille ja täydennyskoulutuksesta osa työuraa työssä oleville ura- ja koulutustilijärjestelmän tai aikuiskoulutustuen avulla. Koulutusta tulee tarjota myös työttömille, jotta työllistymisen mahdollisuudet paranevat.

Yksi keskeinen keino on jo aiemmin mainittu osaamishjelman perustaminen, jonka tavoitteena on, että jokainen työikäinen suorittaisi vähintään toisen asteen tutkinnon. Oppisopimusopiskelua tulisi lisätä uudelleen kouluttautumisen ja aikuiskoulutuksen väylänä. Korkeakoulujen rahoitusmallia tulisi uudistaa niin, että se kannustaa tarjoamaan muutakin kuin kokonaisia tutkintoja. Muita keinoja ovat muun muassa vahvistaa työpaikkojen roolia ja mahdollisuuksia osaamisen tuottajina sekä purkaa jatkuvan oppimisen maksullisuutta ja mahdollistaa siten osaamisen kehittäminen kaikissa elämäntilanteissa sekä parantaa vapaan sivistystyön edellytyksiä jatkuvan oppimisen mahdollistajana.

(Poliittinen ohjelma, Eduskuntavaaliohjelma, Koulutuspoliittinen ohjelma)

d. Miten edistäisitte kulttuurin asemaa Suomessa?

Kulttuurin asemaa tulisi edistää vahvistamalla taiteen ja kulttuurin rahoitusta sekä taiteilijoiden toimeentuloa. Kulttuurin rahoituksen tulisi olla 1% valtion budjetista. Muita keinoja voivat olla muun muassa taiteilijoiden sosiaaliturvan parantaminen sekä apurahojen määrän ja tason kasvattaminen. Lisäksi tulee parantaa vähemmistökuulttuurien kulttuurillisia oikeuksia ja kehittää kulttuurin saavutettavuutta maksuttomien peruspalveluiden keinoin.

(Poliittinen ohjelma)

9. Sosiaaliturvajärjestelmän kokonaisuudistus edellyttää useampia vaalikausia. Oletteko valmiita yhdistämään eri etuuksia ja hyväksymään yhtenäisen etuustason eri syyperusteilla siten, että uudistus lisää työllisyyttä, nostaa koulutustasoa, vähentää köyhyyttä ja eriarvoisuutta sekä parantaa osallisuutta?

Sosiaaliturvajärjestelmän uudistaminen on välttämätöntä. Ensimmäisenä askeleena kaikki vähimmäismääräiset päivärahat tulisi koota yhdeksi etuudeksi, perusturvaksi. Tämä selkiyttäisi järjestelmää olennaisesti ja tekisi turvasta kattavamman, kun väliinpuotoamiset vähenisivät.

Samalla otetaan käyttöön puolikas perustulo, jossa puolet yhdistetystä perusturvasta on saajalleen vastikkeetonta. Puolikas perustulo olisi universaali etuus, jonka saavat kaikki. Puolikaskin perustulo väliaskeleena tuo monia perustulolle ominaisia hyötyjä kuten paremman turvan epävarmassa työelämässä ja sosiaaliturvan nivelkohdissa.

Pidemmällä aikavälillä sosiaaliturvaa tulisi kehittää syyperustaisuudesta kohti vastikkeettomuutta, henkilökohtaisuutta ja täyttä kattavuutta. Uudistuksen tulee työllisyyden ja osallisuuden lisäämisen, koulutustason nostamisen, köyhyyden ja eriarvoisuuden vähentämisen lisäksi nostaa ihmisten koettua hyvinvointia ja vähentää byrokratiaa.

Myös tulevalla hallituskaudella tarvitaan kunnianhimoinen perustulokokeilu, jossa on vähintään 10 000 satunnaisotannalla valittua henkilöä, joihin kuuluu riittävästi eri elämäntilanteessa olevia henkilöitä kuten freelancereita, pätkätyöläisiä, itsensä työllistäjiä, opiskelijoita, kotivanhempia, maanviljelijöitä ja opiskelupaikkaa vailla olevia nuoria. Verotus tulisi huomioida kokeilussa, jotta tulokset ovat realistisia. Selvitetään mahdollisuus alueelliseen kokeiluun, jossa koko alue on perustulon piirissä. Kokeilussa tulee myös tutkia, millä keinoilla perustulon saajille tuodaan toimivia palveluja. (Vaaliohjelma, Vihreä perustulo -avaus)

10. Esittäkää lähtökohtanne sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamiseksi.

Sote-uudistuksen alkuperäiset tavoitteet ovat edelleen ajankohtaiset ja saavuttamatta: terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen, palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden parantaminen ja kustannuskehityksen hillitseminen.

Olemme valmiita etenemään parlamentaarisesti ja neuvottelemaan kaikista ratkaisuista, jotka parhaiten toteuttavat uudistuksen tavoitteita. Korostamme, että uudistus tulee valmistella huolellisesti ja perustuslain reunaehdot tunnollisesti huomioiden.

Järjestetään sosiaali- ja terveyspalvelut lähtökohtaisesti julkisina palveluina. Huolehditaan, että sosiaali- ja terveyspalveluista on vastuussa riittävän suuri järjestäjä, joka pystyy aidosti ohjaamaan palveluiden yhteensovitusta perusterveydenhuollossa, sosiaalihuollossa ja erikoissairaanhoidossa. Sosiaali- ja terveyspalveluita johtavat vaaleilla valitut päätöksentekijät.

Sote-palveluiden integraation myötä voidaan rakentaa asiakkaan tarpeiden mukaiset saumattomat hoitoketjut ja estää osaoptimointi. Tietojärjestelmien toimivuudesta ja yhteensopivuudesta on varmistuttava, jotta ne mahdollistavat tiedolla johtamisen ja vaikuttavuuteen keskittymisen.

Valinnanvapauden lisäämisessä voidaan edetä vaiheittain ja hallitusti mm. palvelusetelijärjestelmää ja henkilökohtaista budjetointia käyttäen ja kokeilujen kautta. Järjestäjillä tulee kuitenkin olla valta päättää, missä laajuudessa valinnanvapautta on järkevää edistää.

Palveluiden parantamiseksi on tarpeen vahvistaa perusterveydenhuoltoa ja perustason sosiaalipalveluita sekä siirtää painopistettä ennaltaehkäiseviin palveluihin. On luotava toimivat yhteistyörakenteet kuntien ja järjestökentän suuntaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Hoitoonpääsyn varmistamiseksi on tärkeää luoda ja vahvistaa hoitotakuuta eri palveluissa. Palveluiden laadun ja saatavuuden kannalta merkityksellistä on tiukentaa henkilöstömitoituksia esimerkiksi vanhustenhuollossa ja lastensuojelussa sekä helpottaa terveysasemille ja mielenterveys- ja päihdepalveluihin pääsemistä.

Uudistuksen toteutuksessa on otettava huomioon metropolialueen ja muiden suurten kaupunkien erityishaasteet kuten esimerkiksi syrjäytymiskehitys, asunnottomuus ja maahanmuuttajataustaisen väestön suuri osuus. On varmistuttava myös siitä, että kasvukaupunkien voimavarat riittävät palveluiden ja infran lisärakentamiseen kaupungistumisen edetessä. Jos uudistuksessa päädytään muodostamaan kuntia suurempia järjestäjiä, tehdään aluejaot aidossa yhteistyössä suurimpien kaupunkien kanssa.

Pitkällä aikavälillä Suomen sosiaali- ja terveyspalveluiden kestäkyvystä on huolehdittava. Erityisesti osaavan henkilökunnan takaaminen tulevaisuudessa vaatii ripeitä ja pitkäjänteisiä toimia. Keinoja ovat ainakin riittävät koulutusmäärät, ulkomaisen työvoiman houkuttelemisen, sote-alan sukupuolittuneisuuden purkaminen, alan arvostuksen lisääminen ja kohtuuhintaisen asumisen mahdollistaminen kasvukeskuksissa. (Sosiaali- ja terveyspoliittinen ohjelma, Poliittinen ohjelma)

11. Oletteko valmiita osallistumaan sosialidemokraattien johtamaan enemmistöhallitukseen, ja onko teillä osallistumisellenne mahdollisia kynnyskysymyksiä?

Olemme valmiita osallistumaan sellaiseen hallitukseen, jonka hallitusohjelma on riittävän kunnianhimoinen ilmaston, ympäristön, koulutuksen, eriarvoisuuden ja köyhyyden torjunnan sekä ihmisoikeuksien ja Suomen kansainvälisen aseman vahvistamisen suhteen. Tämä tarkoittaa erityisesti merkittäviä lisäpanostuksia koulutukseen kaikilla asteilla ja köyhyyden vähentämiseen. Suomen ilmastotavoitetta on kiristettävä ja luonnonsuojelua on vahvistettava, mikä edellyttää merkittäviä päästövähennystoimia sekä lisäpanostuksia luonnonsuojeluun.

Emme osallistu hallitukseen,

joka suhtautuu kielteisesti Suomen EU- ja Euro-jäsenyyteen,

joka edistää rajojen sulkemista tai Suomen eristäytymistä kansainvälisestä yhteistyöstä YK:n, EU:n tai Pohjoismaiden tasolla tai

joka ei paranna vähemmistöjen asemaa Suomessa tai suhtautuu kielteisesti ihmisoikeuksiin tai oikeusvaltioperiaatteisiin.

OHJELMAT

Eduskuntaryhmän avaus seksuaalirikosten ja häirinnän torjumiseksi, <https://www.vihreat.fi/artikkeli/2019/01/vihreat-esittavat-keinoja-seksuaalisen-vakivallan-hairinnan-torjumiseksi>

Eduskuntavaaliohjelma, <https://www.vihreat.fi/asiat/vihrea-politiikka/eduskuntavaaliohjelma-2019>

Eroon lasten luokkayhteiskunnasta -avaus, <https://www.vihreat.fi/eroon-lasten-luokkayhteiskunnasta>

Eurooppa-poliittinen ohjelma, <https://www.vihreat.fi/sites/default/files/attachments/book/59bbf266-137c-4d9c-baee-0e46d6c60ea8/eurooppa-ohjelma2009.pdf>

Eurovaaliohjelma (julkaistaan tällä viikolla)

Hiiltä pois ilmakehästä -avaus, <https://www.vihreat.fi/hiilta-pois-ilmakehasta-vihreiden-keinot-hiilinielujen-vahvistamiseksi>

Ihmisoikeuslupaus, <https://www.vihreat.fi/blogit/pekka-haavisto/2018/12/vihrea-ihmisoikeuslupaus>

Irti fossiilisista -avaus, <https://www.vihreat.fi/ilmastonmuutos-ei-odota-suomi-irti-fossiilisista>

Kaivoslain kokonaisuudistus -avaus, <https://www.vihreat.fi/kaivoslaki>

Kielipoliittiset linjaukset, <https://www.vihreat.fi/vihreiden-kielipoliittiset-linjaukset>

Koulutuspoliittinen ohjelma, <https://www.vihreat.fi/koulutuspoliittinen-ohjelma-1>

Köyhyyspaketti, <https://www.vihreat.fi/koyhytta-pitaa-vahentaa-nyt>

Luonnonsuojeluohjelma, <https://www.vihreat.fi/luonnonsuojeluohjelma>

Maatalousohjelma, <https://www.vihreat.fi/artikkeli/2018/09/vihreiden-maatalousohjelma-suomalaisesta-maataloudesta-tehtava-maailman-eettisinta-kestavinta>

Pelastetaan pojat -avaus, <https://www.vihreat.fi/pelastetaan-pojat>

Perhepaketti, <https://www.vihreat.fi/artikkeli/2016/12/vanhempainvapaat-uudistettava-vihreiden-malli-ratkaisee-ongelmat-lisaamatta-kustannuksia>

Poliittinen ohjelma, <https://www.vihreat.fi/vihrea-politiikka/ohjelmat/vihreiden-poliittinen-tavoiteohjelma-2019-2023>

Sosiaali- ja terveystieteiden ohjelma, <https://www.vihreat.fi/sote-ohjelma>

Suomi raiteille -paketti, <https://www.vihreat.fi/artikkeli/2018/12/suomi-raiteille>

Talouden ja työllisyyden tiekartta, <https://www.vihreat.fi/talouden-tyollisyyden-tiekartta>

Vettä vaelluskaloille -avaus, <https://www.vihreat.fi/vetta-vaelluskaloille>

Vihreitä ratkaisuja turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten kotouttamiseen, <https://www.vihreat.fi/vihreita-ratkaisuja-turvapaikanhakijoiden-pakolaisten-kotouttamiseen>

Vihreä kaupunkivisio, <https://www.vihreat.fi/artikkeli/2018/12/vihreiden-kaupunkivisio-kohti-hiilineutraaleja-viihtyisia-kaupunkeja>

Vihreä perustulo, <https://www.vihreat.fi/asiat/vihrea-politiikka/teemat/koyhyys/perustulo>

Vihreä tulevaisuusbudjetti, <https://www.vihreat.fi/tulevaisuusbudjetti-2019>

Turvallisuuspoliittinen linjapaperi, <https://www.vihreat.fi/vihrea-politiikka/ohjelmat/tehokasta-turvallisuuspolitiikkaa-vihreiden-ulko-turvallisuuspoliittinen-linjapaperi>

Turvapaikkapoliittinen linjapaperi, <https://www.vihreat.fi/turvapaikkapoliittinen-linjapaperi>